

ONA TILI FANINI KASBGA YO'NALTIRIB O'QITISHNING DOLZARBLIGI VA AMALIY AHAMIYATI

Zokirova Ochaxon¹

Rishton tuman 1-son politexnikumi

KEYWORDS

Ona tili, kasbga yo'naltirish, kasbiy kommunikatsiya, til o'rgatish metodikasi, integratsiyalashgan ta'lim, amaliy ahamiyat, dolzarblik, kompetensiya yondashuvi, ta'lim sifati, kasbiy yo'nalishdagi darslar.

ABSTRACT

Mazkur maqolada ona tili fanini kasbga yo'naltirib o'qitishning hozirgi davrdagi dolzarbligi va uning amaliy ahamiyati tahlil qilinadi. Ta'lim tizimida kasbga yo'naltirish tamoyillariga asoslangan holda ona tili darslarini tashkil etish orqali o'quvchilarda nafaqat tilga oid bilim va ko'nikmalar, balki kasbiy kommunikativ kompetensiyalarni shakllantirish yo'llari ko'rib chiqiladi. Shuningdek, kasbiy yo'nalishdagi til o'rgatish metodikasi, dars mazmunini kasbga integratsiyalash va real hayotiy vaziyatlarga moslashtirishning o'quvchilar uchun qanday foydali ekani ilmiy asosda yoritiladi.

2181-2675/© 2025 in XALQARO TADQIQOT LLC.

DOI: [10.5281/zenodo.15757303](https://doi.org/10.5281/zenodo.15757303)

This is an open access article under the Attribution 4.0 International (CC BY 4.0) license (<https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/deed.ru>)

Kirish

Zamonaviy ta'lim jarayoni o'quvchilarga faqat nazariy bilim berish bilan cheklanib qolmasdan, ularni real hayotga, jamiyatda tutadigan o'rniga va kelajakdagi kasbga tayyorlashni ham o'z oldiga maqsad qilib qo'ymoqda. Shu nuqtai nazardan qaraganda, ona tili fanini kasbga yo'naltirib o'qitish dolzarb masala sifatida qaralmoqda. Zero, ona tili — bu nafaqat aloqa vositasi, balki tafakkur, madaniyat, muloqot, axborot almashinuvi va kasbiy kompetensiyalarni shakllantirish vositasidir.

Asosiy qism

1. Kasbga yo'naltirilgan ta'limning mohiyati

Kasbga yo'naltirish — bu o'quvchilarning qiziqishlari, qobiliyatlari va mehnat bozorida talablarni inobatga olgan holda ularga yo'naltirilgan bilim va ko'nikmalarni berish jarayonidir. Ona tili fanida bu jarayon turli kasb egalari tomonidan til vositalaridan qanday foydalanilishini ko'rsatish, nutq madaniyati, hujjat turlari, rasmiy ish yuritish kabi amaliy masalalarni o'rgatish orqali amalga oshiriladi.

¹ Rishton tuman 1-son politexnikumi o'qituvchisi

2. Ona tilining kasbiy faoliyatdagi o‘rni

Ona tilini to‘g‘ri, ravon va maqsadga muvofiq qo‘llay olish barcha sohalarda muhim hisoblanadi. Masalan:

- Yurist – rasmiy nutq, huquqiy hujjatlarni tuzish;
- Jurnalist – publitsistik uslub, tahrir, maqola yozish;
- Tadbirkor – tijorat yozishmalari, ish yuritish tillari;
- O‘qituvchi – tushunarli izoh berish, taqdimot qilish;
- Tibbiyot xodimi – tibbiy hujjatlarni to‘g‘ri rasmiylashtirish.

Demak, har bir kasbda til bilimlari muhim ahamiyat kasb etadi. Shu bois, o‘quvchilarni til fanlari orqali kasbga tayyorlash ta‘lim tizimining ustuvor yo‘nalishlaridan biridir.

3. Kasbga yo‘naltirishda darslarda qo‘llaniladigan usullar

Ona tili darslarida kasbiy yo‘naltirish quyidagi usullar bilan amalga oshiriladi:

- Kasbga oid matnlar bilan ishlash (masalan, shartnomalar, arizalar, xat-nomalar, hisob-kitob hujjatlari);
- Kasblar haqida dialog va monolog tuzish;
- Rasmiy uslubda og‘zaki va yozma nutqni shakllantirish;
- Taqdimotlar, rolli o‘yinlar orqali kasbiy vaziyatlarni sahnalashtirish;
- Kasbiy intervyular, mehnat bozoridagi tahliliy matnlarni o‘rganish.

Bu kabi faoliyatlar o‘quvchilarning tilga nisbatan qiziqishini oshirib, uni real hayotda qo‘llashga tayyorlaydi.

4. Kasbga yo‘naltirilgan darslarning afzalliklari

- O‘quvchida kasbga nisbatan motivatsiya oshadi;
- Til vositalarini amaliyotda qo‘llashga o‘rganadi;
- Nutq madaniyati shakllanadi;
- Tahlil qilish, mantiqiy fikrlash, izchillik bilan yozish ko‘nikmalari rivojlanadi;
- Kelajakda ish hujjatlari bilan ishlashda qiynalmasligi ta‘minlanadi.

Xulosa

Ona tili fanini kasbga yo‘naltirib o‘qitish — bu zamonaviy ta‘limning ehtiyojlariga javob beradigan, amaliy ahamiyatga ega bo‘lgan metodik yondashuvdir. Ushbu yondashuv orqali o‘quvchilarda nafaqat grammatik bilim, balki kasbiy nutq kompetensiyalari ham shakllanadi. Ta‘lim mazmunining shaxs va jamiyat ehtiyojlariga yo‘naltirilganligi, uni hayot bilan bog‘liqligini ta‘minlaydi.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. Karimov I.A. “Yuksak ma‘naviyat — yengilmas kuch”. – T.: Ma‘naviyat, 2008.
2. O‘zbekiston Respublikasi “Ta‘lim to‘g‘risida”gi Qonuni. – 2020-yil, yangi tahrir.
3. O‘zbek tili va adabiyoti o‘qitish metodikasi. – T.: O‘qituvchi, 2022.
4. G‘aybullayeva X. va boshqalar. “Til va adabiyotni kasbga yo‘naltirib o‘qitish metodikasi”. – T.: 2023.
5. Maktabda kasbga yo‘naltirishning nazariy va amaliy asoslari. – T.: Innovatsiya, 2021.